

סידרת הטלוויזיה על יהודי עיראק סילפה את האמת. אורי אבנרי על הפרשה שהכל הסכימו לטשטש: הנחת הפצצות בבתי-כנסת בבגדאד על-ידי שליחי המוסד, כדי ליצור פאניקה בין היהודים ולשכנעם לעלות לארץ

פצצות בגדאד

סידרת הכתבות על "קהילת יהודי נבל" ששודרה בשלושת הימים שבועות האחרונים בטלוויזיה הישראלית, היתה בושה וחרפה. היא היתה בושה מפני שהיתה פרי מיטיבית להחריד. היא הטילה כתם על כל יהודי-עיראק, בכך שהציגה גם אותם באור פרימיטיבי. למשל, כאשר דובר על סיבלות היהודים, נשמעה צריחה נשית מחרידה, ונאמר כי זוהי זעקת הקהילה היהודית.

גרוע מזה: הסידרה סילפה לחלוטין את מצב הקהילה היהודית בעיראק בדורות האחרונים. לפי הסידרה, זהו סיפור ארוך של סבל, עינויים ומצוקה, עד ששותרו בני הקהילה על-ידי מדינת ישראל. האמת שונה לגמרי. בעיראק היתה קהילה יהודית פורחת. למעשה כמעט שלטו היהודים בחיי הכלכלה והרוח של המדינה. הם היו האינטליגנציה, הם

החזירים את הזמן וגרמו לפר גרום, ערב כניסתם לבגדאד. הבריטים רצו לטשטש את העובדה כי המישטר הישן הורש, בראשות יורש העצר, עבד-אל-איללה, אינו אלא מישטר-כרובות כריטי. הפוגרום נועד להסיח את דעת ההמונים, שואפי החרות הלאומית.

גם אחרי הפוגרום, היה מצב היהודים רחוק מלהיות רע. חייהם הקהילה פרחו. המישטר רדף את התנועה הקומוניסטית המתחרת, שרבים מבין ראשיה היו יהודים — אך אלה נרדפו כקר מוניסטים, כמו חבריהם הערביים. המיקרה היחיד של תליית סוחר יהודי עשיר, ירדו של יורשה-עצר, בעוון מיסחר עם ישראל, לא שינה את התמונה.

הישינה של המחתרת הציונית בעיראק היו רלים. זרם העולים לישראל היה דקיק. המוני היהודים לא חלמו על הגירה. הזקנים בטחו במישטר המלוכני

שגם רבים מהם היו יהודים, חשו הקומור ניסטים העיראקיים כי דעת-הקהל נוטה לצידם כוויכוח זה. אלמלא רצו היהודים העיראקיים להישאר במולדתם, שבה ישבו 2500 שנים, לא היה קורה מה שקרה בהמשך — אחת הפרשות השנויות-כיותר במחלוקת בתולדות העם היהודי ברור האחרון.

פרשה זו — פרשת הפצצות העיראקיות — הזכרה בסידרה בצורה כוזבת, ובעיקר כדי להסתיר, להעלים, לגנוז ולהשיב בית.

אם הסידרה כולה נתנה תמונה כוזבת, תפורה לפי אידיאולוגיה פרי מיטיבית, הרי הטיפול בפרשת-הפצצות עבר את גבולות השערוריה.

ערימות של כזבים

הדבר האינטליגנטי היחיד בי סידרה כולה היה פרצופו של הבימארי-סריטאי, סלים פתאל. הוא נראה מדי פעם על המירקע, כשהוא מקשיב בהבעה אינטליגנטית, מנענע את ראשו לאות הסכמה אינטליגנטית ובכלל מקרין אינטליגנטיות אילמת. חבל שהטיפול ב"פרשה" לא היה אינטליגנטי.

זוהי אחת התופעות המזרחיות בישראל. במדינות דמוקרטיות אחרות, עושה הזמן את שלו. פרשות נסתרות מתגלות אחרי 20, 30 שנים. המשי תתפוס, ששמרו תחילה על שתיקה, מתחילים לגלות את האמת. המיסמכים יוצאים מן התיקים הסודיים. לחוקרים ולעיתונאים ניתן לראות את החומר, להאיר פרשות ישנות באור חדש, להגיע למסקנות מעודכנות, המשמשות לקח לעתיד.

בארץ אין תופעה זו ידועה כמעט בכלל. 50 שנה אחרי המרד הערבי בי ארץ, בשנת 1936, ממשיכים לדבר כאן על "פרעות", "כנופיות" ו"פורעים", כאילו עמד הזמן רום. פרשות רבות של מילחמת-העצמאות נשארו בגדר מי תוס, שאין לו קשר עם המציאות. העסקיביש המפורסם במצריים התגלה, חלקית, רק מפני שמיש נושא למילחמות-היהודים בארץ.

העסקיביש העיראקי, שהוא חמור יותר והשנוי-במחלוקת יותר, נשאר סמוי. גם אחרי שהעולם הזה (20.4.66) פירסם את הפרשה בראשונה, כסקופ בינלאומי, והדבר פורסם בכל-התיקשורת רת רבים בעולם, לא נדונה הפרשה בישראל. היא הושטקה.

אולם דווקא פרשה זו מחייבת ניתוח אחר-ראי. היא נוגעת בשורשי האידיאולוגיה הציונית, והיא חושפת את הוויכוח ההיסטורי בין "ציונות אכזרית", שאחד מנביאייה הבלתי-רישמיים היה דוד בן-גוריון, ובין הציונות ההומאנית.

לסידרת-הטלוויזיה היתה הודמנות לצעוד לפחות צעד ראשון בכיוון זה. תחת זאת היא כיסתה את הפרשה מחדש תחת ערימה של כזבים. כל הימראיינים מלבד אחד חזרו על השקרים

השיגרתיים. אחד הסטייג מכד, אך רק ברמו דק.

מה קרה באמת בעיראק, בי ראשית שנות ה-50?

שוחזר לשילטון

מאז ראשית המאבק בין הציונות והפלסטינים, העמידו שליטי עיראק פנים קיצוניות כמיוחד. כבונות

יכול לעשות זאת, אם יוותר על אזרחותו העיראקית.

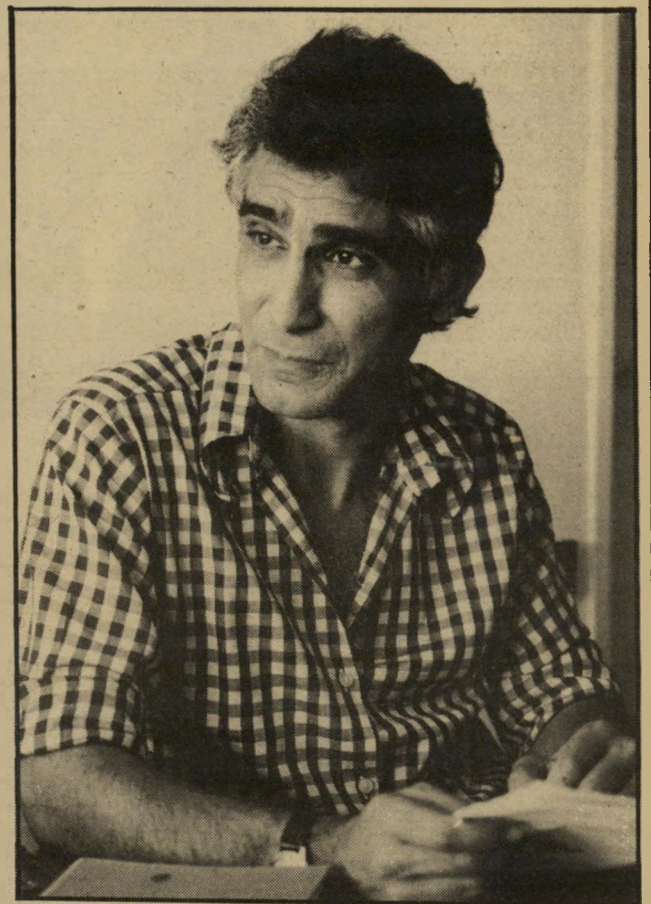
היה ברור לכל כי זוהי קריאה לעי ליידי לישראל. בעיני הפלסטינים, היה זה מעשה-בגידה מחפיר, שהרי פירוש הדבר היה ש-130 אלף יהודים עיראקיים יצטרפו למדינה הציונית, שהוקמה — לדעתם — על אדמתם. לא היה לצער זה כל הסבר.

ממשלת-בגדאד טענה שזה נעשה כדי להחליש את המדינה הציונית,

שלא תוכל לקלוט את היהודים. אולם הכל הבינו שזהו תירוץ עלוב.

היה ברור לכל ברדעת שי נעשתה עיסקה השאית בין שליטי עיראק, ובראשם המדינאי המושחת נורי אל-יסעיד, ובין ממשלת-ישראל. עד היום לא ברור כמה שולם למנהיגים העיראקיים תמורת מעשה-מדיניות זה. ברור שכל מי שהיה קרוב לצלחת בעיראק הרדויה הות-תעשות, כאשר החריב הי שילטון את רכושם של רבים מן העולים. רכוש זה משוטט נשדד.

בסידרה הטלוויזיונית נוצר הרושם כאילו קמו היהודים כאיש אחד כי היוועד דבר היתר הקולקטיבי שניתן לעלייה. אבל זהו שקר וכזב.

תסרניאי-בימאי פתאל
הבעה אינטליגנטית

הנהיגו את התנועה הפוליטית הרינא-מית ביותר — התנועה הקומוניסטית. עיראק לא ידעה פוגרומים, כמו שידעו מדינות-אירופה ב"מרוצת הדורות. הפוגרום היי חירי בעיראק אירע בנסיבות חריגות לגמרי: אחרי נפילת המישטר הלאומי הפרויגרמני במלחמת-העולם השניה, שלא פגע ביהודים, הסיתו הבריטים

ההאשמי. הצעירים תלו את תיקוניהם כתנועה הקומוניסטית, שתשנה את פני הדברים בעיראק. כימי מילחמת ארץ-ישראל ב-1948 יצאו הקומוניסטים לרחובות וחילקו כרוזים נגד המלחמה. כמו מוסקווה, הם תמכו בחלוקת ארץ-ישראל וב"הקמת המדינה היהודית. בעיראק, כמו במצריים, לא היתה המלחמה פופר-לרית. כמו הקומוניסטים המצריים,